

Vreemdelingenbeleid ten aanzien van imams

Overheidsinmenging bij de toelating, en daarmee bij de aanstelling van imams.

1. AR RvS 10 december 1981, ARB 1982, 244/GV D13-81/RV 1981, 49
2. Pres. Rb Breda 6 mei 1982, GV F-95
3. Pres. Rb 's-Gravenhage 9 februari 1983, KG 1983, 102
4. AR RvS 2 juli 1984, ARB 1985, 273/RV 1984, 37/GV D3-14/NJCM 1985, p. 659/WRvS (1984) no 295/AROB tB/S (1985) no 543
5. Pres. Rb Haarlem 31 mei 1985, KG 1985, 197
6. Pres. Rb Zwolle 15 juli 1985, KG 1985, 255
7. AR RvS 16 juli 1986, RV 1986, 51

1. AR RvS 10 december 1981

feiten: Betrokkene, van Marokkaanse nationaliteit, komt zonder machtiging tot voorlopig verblijf (m.v.v.) naar Nederland en verricht werkzaamheden als imam bij de Marokkaanse gemeenschap te Y. Procespartijen zijn het niet eens over de hoogte van de financiële vergoeding die hij hiervoor ontvangt.

De imam verzoekt een vergunning tot verblijf (v.t.v.). Het hoofd van de plaatselijke politie (h.p.p.) beschikt afwijzend op het verzoek. Tegen de fictieve weigering op het herzieningsverzoek gaat A in beroep. Hij voert onder meer aan dat een goed levensklimaat van de islamitische gemeenschap pas gewaarborgd is, wanneer niet alleen een moskee, maar ook een voorganger beschikbaar is.

De Afdeling is van mening dat de beleidsregels inzake de toelating van imams nog niet golden op het moment dat de v.t.v. geweigerd werd. Betrokkene voldoet aan alle in deze regels gestelde voorwaarden, met uitzondering van het vereiste te beschikken over een m.v.v. Ten aanzien van dit vereiste geldt op grond van vaste jurisprudentie dat het ontbreken van een m.v.v. op zichzelf onvoldoende grond biedt voor de weigering van een v.t.v., maar dient te worden betrokken bij het geheel van feiten en omstandigheden, waarmee bij afweging van de betrokken belangen rekening dient te worden gehouden.

De AR RvS vernietigt de aangevallen beslissing.

2. Pres. Rb Breda 6 mei 1982

feiten: De Stichting Moskee te O (nader te noemen 'de Stichting') heeft behoefte aan een imam voor het leiden van diensten in de moskee en voor het geven van godsdienstonderwijs. Zij trekt hiervoor de betrokken Marokkaan (A) aan. Deze komt zonder m.v.v. naar Nederland en sluit met de Stichting een arbeidsovereenkomst. Vervolgens verzoekt hij een v.t.v. voor het verrichten van de functie van imam. Het h.p.p. beschikt afwijzend op het verzoek. Aan het herzieningsverzoek wordt geen schorsende werking verleend. Betrokkene en de Stichting vorderen een verbod van uitzetting zolang niet op het herzieningsverzoek is beslist.

De Pres. Rb: Voor vreemdelingen die in Nederland als imam wensen te verblijven geldt de algemene vreemdelingenwetgeving. Dit betekent in beginsel dat het vereiste 'te beschikken over een m.v.v.' geldt. 'Uit een oogpunt van algemeen belang immers dient de Staat enige invloed te kunnen houden op het verblijf van vreemdelin-

gen in de functie van imam in Nederland, mede gelet op de tegenstellingen van politieke, religieuze of culturele aard die zich binnen groepen van in Nederland wonende vreemdelingen kunnen manifesteren. Dit brengt mede dat de Staat de hand mag houden aan het vereiste van een m.v.v., aangezien ten aanzien van imams het beslissen omtrent die machtiging vaak veelal de enige mogelijkheid voor de Staat zal zijn om zijn bevoegdheden op grond van de Vreemdelingenwet te kunnen uitoefenen'. De vrijheid van godsdienst brengt niet mee dat het een religieuze gemeenschap vrijstaat te bewerkstelligen dat een vreemdeling als imam in Nederland kan verblijven zonder dat ten aanzien van zijn verblijf is voldaan aan de wettelijke voorschriften.

De president weigert de gevraagde voorziening.

3. Pres. Rb 's-Gravenhage 9 februari 1983

feiten: Betrokkene (A), van Marokkaanse nationaliteit, komt zonder m.v.v. naar Nederland en gaat bij de Stichting Moslimsgroep te L. (nader te noemen 'de Stichting') de taak van imam vervullen. Nadat op aandringen van de vreemdelingendienst een arbeidsovereenkomst tussen betrokkene en de Stichting tot stand is gekomen, verzoekt betrokkene een v.t.v. voor het verrichten van werkzaamheden als imam. Het h.p.p. beschikt afwijzend op het verzoek. Aan het herzieningsverzoek wordt geen schorsende werking verleend. Betrokkene en de Stichting vorderen een verbod van uitzetting totdat in hoogste instantie op het verzoek is beslist.

Betrokkene en de Stichting voeren onder meer aan dat: het stellen van de eis van een m.v.v. voor de overeenkomst van een imam irreëel is, aangezien de islamitische gemeenschap in Nederland eerst kennis moet maken met de imam teneinde na te gaan of zijn opvattingen stroken met die van de gemeenschap. Voorts zouden, door de aanstelling van een imam afhankelijk te stellen van voorafgaande toestemming van de Staat, elementaire religieuze vrijheden worden beperkt.

De Pres. Rb: Het bezit van een m.v.v. voor iemand die beoogt als imam naar Nederland te komen, geldt als een wezenlijke voorwaarde voor toelating. Aan dit vereiste dient strikt de hand gehouden te worden, nu de overheid, uit een oogpunt van algemeen belang, enige greep op de toelating van imams dient te houden juist gelet op de ondelinge verschillen van politieke, religieuze en culturele aard die zich binnen groeperingen van in Nederland woonachtige vreemdelingen van dezelfde nationaliteit en/of tussen verschillende islamitische groeperingen meer dan eens hebben gemanifesteerd, en het beslissen omtrent de m.v.v. in feite de enige mogelijkheid voor de Staat is om zijn bevoegdheden op grond van de Vreemdelingenwet te kunnen uitoefenen. Er is geen sprake van strijd met de grondrechten van vrijheid van godsdienst en godsdienstuitoefening, aangezien geenszins is gebleken dat imams de toegang tot Nederland zal worden geweigerd.

De vordering wordt afgewezen.

4. AR RvS 2 juli 1984

feiten: Betrokkene (A), van Marokkaanse nationaliteit, komt zonder m.v.v. naar Nederland en verzoekt een v.t.v. voor het verrichten van arbeid in loondienst als imam. Het h.p.p. beschikt afwijzend op het verzoek. A dient een verzoek om herziening in. De Staatssecretaris van Justitie beslist afwijzend op het verzoek. A gaat in beroep bij de RvS en voert onder meer aan:

dat de Nederlandse overheid niet het recht heeft een voorafgaand onderzoek in te stellen naar de aanvaardbaarheid van de imam, omdat dit in strijd is met zijn godsdienstvrijheid;

dat overheidsbemoediging niet strookt met de gedachte dat ter verwezenlijking van gelijkheid en volledige ontplooiing van minderheden het van belang is voorzienin-

gen te scheppen die hen in staat stellen vorm te geven aan en beleven van eigen (culturele, sociale, economische en politieke) identiteit. A beroept zich hierbij op de ontwerp-minderhedennota 1981, p. 37, brief van Minister van Buitenlandse Zaken 29 januari 1981 en art. 27 BUPO Verdrag;

dat aan de Islamitische Vereniging bij wie de imam in dienst is/treedt de toetsing van de aanvaardbaarheid als imam behoort;

voorselectie door de Nederlandse overheid is een ontoelaatbare inmenging in de wijze waarop de Islamitische Vereniging vorm wil geven aan eigen identiteit op godsdienstig gebied;

dat voorwaarde voor de beleving van eigen identiteit van Marokkanen het bezitten van een moskeeruimte en een imam is;

dat, de stelling dat culturele, politieke of religieuze tegenstellingen voorkomen dienen te worden, op zich al een discriminatoire werking met zich meebrengt en ontkenning van eigen aard op cultureel, politiek en religieus gebied van de buitenlanders;

dat een belangrijk aspect van de taak van de imam is, het geven van godsdienstonderwijs (waarop leden van de islamitische gemeenschap en hun kinderen onder andere volgens art. 18 BUPO Verdrag recht hebben).

De Afdeling is van oordeel:

dat voor de toelating van de imam het m.v.v.-vereiste geldt, en dat de Staat bij ontbreken hiervan, de krachtens de vreemdelingenwetgeving aan haar toegekende middelen ten dienste staan;

dat het toelatingsbeleid betreffende imams aanvaardbaar is omdat de aanwezigheid en het functioneren van imams hier te lande, in verband met de bijzondere positie die zij innemen binnen de hier gevestigde islamitische gemeenschappen, van zodanige invloed kunnen zijn op de openbare rust en orde, dat een onderzoek van overheidswege gewenst is;

dat – zoals met name blijkt uit art. 18 lid 3 BUPO Verdrag – 'de vrijheid van godsdienst en van godsdienstuitoefening niet met zich meebrengt dat het een religieuze gemeenschap vrij zou staan een vreemdeling als godsdienstleraar en gebedsvoorganger in Nederland te doen verblijven zonder dat ten aanzien van dat verblijf is voldaan aan de hier geldende, mede met het oog op de openbare rust en orde gegeven, wettelijke voorschriften';

dat het toelatingsbeleid de rechten van het beleven van de eigen cultuur en het belijden van de eigen godsdienst (art. 27 BUPO Verdrag) volledig erkent, doch handhaving van het beleid slechts beoogt de Nederlandse overheid de mogelijkheid te geven controle uit te oefenen op de komst van imams.

Het beroep van A wordt verworpen.

Annotaties: R. Fernhout, en J.A. Hofman in: ARB 1985, 273; G. Caarls in: RV 1983, 37; P.W.C. Akkermans in: AA 34 (1985), p. 483 e.v.; W.L.J. Voogt in: AROB tB/S (1985) no. 543; S.C. den Dekker-van Bijsterveld in: NJB (1985) nieuwsbrief 5,3 p. 1092.

5. Pres. Rb Haarlem 31 mei 1985

feiten: Aan betrokkene (A), van Marokkaanse nationaliteit, in het bezit van een m.v.v., is een v.t.v. voor het verrichten van werkzaamheden als imam verleend. In verband met ontstane problemen tussen hem en de islamitische geloofsgemeenschap waarvoor hij werkzaam was, is hij naar Marokko teruggekeerd. Zijn v.t.v. wordt ingetrokken zonder dat hij hiervan op de hoogte wordt gesteld. Na twee maanden keert hij terug naar Nederland zonder in het bezit te zijn van een m.v.v. en verzoekt een v.t.v. voor het verrichten van werkzaamheden als imam bij een andere gemeenschap. Het verzoek wordt geweigerd. Aan het herzieningsverzoek

wordt geen schorsende werking verleend. Betrokkene vordert de Staat te veroordelen hem in Nederland te doen blijven tot op het ingediende herzieningsverzoek is beslist.

De Pres. Rb: Aan het vereiste te beschikken over een m.v.v. moet een groter gewicht worden gehecht dan bij andere vreemdelingen het geval is. Dat betekent nog niet dat aan een imam die niet in het bezit is van een m.v.v., een v.t.v. geweigerd moet worden. Bij het ontbreken van een m.v.v. is het h.p.p./Minister van Justitie verplicht na te gaan of er desondanks termen aanwezig zijn om verblijf in Nederland toe te staan. Het algemeen belang (te begrijpen in termen van 'generale preventie') moet afgewogen worden tegen de bij de uitzetting betrokken belangen van betrokkene en de betreffende geloofsgemeenschap. Door de eerder afgegeven m.v.v. kan ervan worden uitgegaan dat de komst van betrokkene geen gevaar oplevert voor de Nederlandse openbare orde, rust of nationale veiligheid; hij voorziet in een behoefte, beschikt over passende woonruimte en de moskeestichting staat garant voor hem; wanneer hij in Nederland zou zijn gebleven zou hij geen m.v.v. nodig hebben gehad; betrokkene had de verklaring, waarin hij aangegeven heeft zich bewust te zijn van het feit dat hij na beëindiging van werkzaamheden als imam het land moet verlaten, niet begrepen noch hoeven te begrijpen. Gelet op deze specifieke feitenconstellatie ziet de president onvoldoende aanleiding voor het aannemen van door de Staat gevreesde precedentenwerking. Het belang van betrokkene prevaleert boven het algemeen belang. De president veroordeelt de Nederlandse Staat te bepalen dat betrokkene in Nederland mag blijven tot op het ingediende herzieningsverzoek is beslist.

Beschrijving: D. Bomans in: WRV 1985 (8), p. 288 e.v.

6. Pres. Rb Zwolle 15 juli 1985

feiten: Betrokkene, van Marokkaanse nationaliteit, komt in het bezit van een m.v.v. naar Nederland. Hij ontvangt een v.t.v. voor het verrichten van werkzaamheden als imam ten behoeve van de moslimvereniging te D. Hij ondertekent een verklaring waarmee hij aangeeft zich bewust te zijn van het feit dat zijn verblijf slechts voor een bepaald doel is toegestaan, en treedt in dienst bij de moslimvereniging. Laatstgenoemde beëindigt de dienstbetrekking. Naar aanleiding hiervan wordt de v.t.v. ingetrokken. Het verzoek om herziening wordt afgewezen. Betrokkene gaat in beroep bij de RvS. De Staatssecretaris van Justitie onthoudt schorsende werking aan het beroep. Betrokkene vordert een bevel aan de Staat zich te onthouden van uitzetting.

De Pres. Rb acht niet waarschijnlijk dat de AR RvS tot het oordeel komt dat de v.t.v. niet had mogen worden ingetrokken. Niet gebleken is van gronden welke aan de uitzetting in de weg staan. De president is van oordeel dat de Staatssecretaris geen onrechtmatig handelen verweten kan worden. De vordering wordt afgewezen. (Er is hoger beroep ingesteld. Er is nog geen uitspraak in hoger beroep gepubliceerd).

7. AR RvS 16 juli 1986

feiten: In deze zaak staan dezelfde partijen tegenover elkaar als in de uitspraak van de AR RvS 10 december 1981 (nr. 1, p. 183). In deze laatste uitspraak heeft de Afdeling de afwijzende beslissing omtrent verblijf van betrokkene in de herzieningsprocedure vernietigd. Aan deze uitspraak is geen gevolg gegeven, dat wil zeggen de Staatssecretaris van Justitie heeft wederom afwijzend beschikt op het herzieningsverzoek. Een van de argumenten die hieraan ten grondslag hebben gelegen is dat betrokkene (A) niet (meer) als imam functioneert, terwijl ook niet is gebleken dat op zijn functioneren als zodanig prijs is gesteld. Tegen de beslissing gaat A in

beroep bij de AR RvS. Hij geeft onder andere aan dat de omstandigheid dat hij niet als imam functioneert in belangrijke mate is te wijten aan het ontbreken van een v.t.v.

A is van mening dat de Staatssecretaris ten onrechte geen uitvoering heeft gegeven aan de uitspraak van de AR RvS 10 december 1981.

De Afdeling verstaat het beroep als een verzoek om toepassing van art. 77 Wet RvS en wel dat primair wordt verzocht dat alsnog aan de uitspraak van de Afdeling van 1981 gevolg wordt gegeven en subsidiair dat schadevergoeding wordt verzocht. Ingevolge art. 73 Wet RvS diende de Staatssecretaris na de uitspraak van 1981 voor zover nodig opnieuw in de zaak te voorzien met inachtneming van de gedane uitspraak. Het niet gevolg geven aan de uitspraak vindt in casu zijn oorzaak niet in nieuwe of gewijzigde omstandigheden van na de beslissing.

De Afdeling bevindt de grief dat aan de uitspraak geen gevolg is gegeven, gegrond. De Afdeling gelast de Staatssecretaris opnieuw een beslissing te nemen met inachtneming van deze uitspraak.

Annotatie: P. Boeles, in: RV 1986, 51.

Toepasselijke Nederlandse wetgeving

Voor de toepasselijke algemene regels zij verwezen naar p. 156/157.

Beleid inzake de toelating van een imam, meer in het algemeen: de toelating van godsdienstleraren. (Vc B 11 nr. 6.6.4): De islamische gemeenschap, bij wie de imam in dienst treedt, draagt een imam voor. Deze komt voor een v.t.v. in aanmerking, indien:

- a. hij door de islamitische gemeenschap voorgedragen is;
- b. hij in het bezit is van een m.v.v., welke in het thuisland bij de Nederlandse vertegenwoordiging is aangevraagd;
- c. hij in een behoefte voorziet, dan wel noodzakelijk wordt geacht;
- d. voldoende huisvesting aanwezig is;
- e. de gemeenschap zijn levensonderhoud waarborgt;
- f. tegen zijn komst naar en verblijf in Nederland uit een oogpunt van de openbare orde, de openbare rust of de nationale veiligheid geen bezwaren bestaan;
- g. hij een bewustverklaring (verklaring dat hij zich bewust is van het feit dat verblijf slechts voor een bepaald doel is toegestaan) ondertekent.

De Nederlandse overheid stelt noch eisen ten aanzien van de wijze waarop moslims hun imam werven, noch kwaliteitseisen.

Wordt een v.t.v. verleend dan is verblijf toegestaan op grond van art. 9 Vw.

Ingevolge art. 12 sub d Vw kan een v.t.v. ingetrokken worden wanneer niet meer aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan.

Socio-juridische achtergronden van de betrokken moslims

De imam in Nederland is voor moslims de voorganger in het gebed, hij geeft Koranonderwijs en is belast met een aantal pastorale taken. In islamitische landen, waar hij al dan niet met overheidsinmenging wordt be-

noemd, is zijn functie beperkter. In beginsel kan daar iedere moslim die hiertoe in staat is, het gebed begeleiden. Hij wordt slechts als imam aangemerkt wanneer hij als zodanig optreedt.

Bij een aanstelling is het van belang dat de werkzaamheden en functieuitoefening van de imam tegemoet komen aan de wensen van de desbetreffende gemeenschap. Binnen de islamitische bevolking hebben zich diverse groepen (al dan niet georganiseerd) gemanifesteerd, ieder met zijn eigen wensen ten aanzien van de beleving van de Islam.

De Turkse imams in Nederland worden, afhankelijk van de wensen van de desbetreffende gemeenschap, al dan niet via het Turks Presidium voor Godsdienstzaken te Ankara geworven. Wordt een imam via dit Presidium geworven, hetgeen bijvoorbeeld het geval is bij de bij de Turkse Islamitische Culturele Federatie aangesloten verenigingen, dan dient de vereniging in samenwerking met de Turkse ambassade in Nederland een verzoek om toelating van een imam in. Het Presidium voor Godsdienstzaken in Turkije selecteert imams op basis van 'algemene ontwikkeling' en op basis van opleiding. De Turkse gemeenschappen die niet via het Presidium werven, hetgeen bijvoorbeeld het geval is bij de bij het Turks Islamitisch Centrum aangesloten groepen, halen hun imams ofwel, buiten de Turkse overheid om, uit Turkije, ofwel elders vandaan. In Marokko kent men geen met het Presidium voor Godsdienstzaken vergelijkbare figuur. De Marokkaanse imams worden, hetzij binnen de gemeenschap in Nederland, hetzij via contactpersonen in Marokko gezocht.

Nadere beschouwingen over de beslissingen

Wordt het beleid inzake de toelating van imams (in het vervolg 'bijzonder beleid') in de onderhavige casus gerechtvaardigd geacht met het oog op het recht op vrije godsdienstbelijding van de islamitische gemeenschap?

In verband met de religie zijn van belang:

1. het recht op een gebedsvorganger/godsdienstleraar
2. het recht om een eigen gebedsvorganger te kiezen.

Het betreft hier in de eerste plaats de religieuze rechten van de islamitische gemeenschap. Het recht om als gebedsvorganger op te treden, betreft eerder het recht op arbeid of vrije keuze van arbeid, dan het recht op vrije uitoefening van religie. Derhalve kan niet gezegd worden dat in de casus voor de Rb Zwolle (nr. 6, p. 186) het recht op vrijheid van religie aangetast wordt.

Nederland erkent het recht van een geloofsgemeenschap op een religieuze voorganger. Het onthouden van dit recht betekent een aantasting van het recht op de vrije belijding van godsdienst. Beperking van dit recht mag slechts geschieden op een wijze en op gronden zoals in de Gondwet en Verdragen zijn bepaald. De rechters zijn het erover eens dat de onderhavige beleidslijnen niet in strijd zijn met het recht op een gebedsvorganger; zij

voorzien namelijk in de mogelijkheid imams hier te lande toe te laten, en bovendien heeft de toepassing ervan ook tot daadwerkelijke toelating geleid. In de beleidslijnen wordt dit recht nog eens uitdrukkelijk erkend. Ook het recht om zélf een gebedsvorganger te kiezen wordt erkend. De Vc laat de islamitische gemeenschappen in beginsel de keuze voor een imam. Het te verrichten overheidsonderzoek wordt namelijk ingesteld ten aanzien van een imam die *op verzoek* van een bepaalde groepering naar Nederland wil komen. De overheidsinmenging kan echter wel tot gevolg hebben, dat aan de keuze van een dergelijke bepaalde groepering niet wordt tegemoet gekomen. Het recht op vrije uitoefening van godsdienst, een recht dat mede voortvloeit uit het beginsel van scheiding tussen Kerk en Staat, impliceert dat de overheid zich zoveel mogelijk dient te onthouden van bemoeienis in religieuze aangelegenheden. Dit betekent onder meer dat de Staat de gelovigen vrij dient te laten in de keuze van hun functionarissen. De vraag rijst of de in de beleidslijnen gestelde voorwaarden voor toelating van imams een beperking van de uitoefening van dit recht betekenen.² Is dit het geval dan kan sprake zijn van een ontoelaatbare beperking van het recht.

De rechters lijken zich niet in de eerste plaats te concentreren op de vraag of het beleid een inbreuk op de religie maakt, maar of de gestelde voorwaarden opgenomen zijn ten dienste van het algemeen belang, waarin, ingevolge art. 11 lid 5 Vw een weigeringsgrond voor toelating gelegen is.

Zowel Pres. Rb Breda 6 mei 1982 (nr. 2, p. 183), als Pres. Rb 's-Gravenhage 9 februari 1983 (nr. 3, p. 184), als AR RvS 2 juli 1984 (nr. 4, p. 184), als Pres. Rb Haarlem 31 mei 1985 (nr. 5, p. 185) achten het beleid om reden van algemeen belang aanvaardbaar. Wel bestaan verschillen tussen de diverse uitspraken. Pres. Rb Breda (nr. 2, p. 183), Pres. Rb 's-Gravenhage (nr. 3, p. 184) en AR RvS 2 juli 1984 (nr. 4, p. 184) lijken van mening te zijn dat wanneer het uitvoeren van het bijzonder beleid gefrustreerd wordt – onderzoek door de overheid wordt onmogelijk gemaakt doordat de imam naar Nederland komt zonder m.v.v. – een v.t.v. niet verleend behoort te worden, omdat de uitvoering van het beleid juist ten dienste staat van het algemeen belang. Pres. Rb Haarlem (nr. 5, p. 185) daarentegen gaat er niet zonder meer vanuit dat in het 'algemeen belang' een weigeringsgrond is gelegen; ook bij het ontbreken van een m.v.v. – waardoor uitvoering van het bijzonder beleid gefrustreerd wordt – kan een v.t.v. worden verleend, namelijk wanneer, gezien de omstandigheden, termen om verblijf toe te staan aanwezig zijn. De president weegt het algemeen belang af tegen de belangen van de imam en de islamitische gemeenschap. Voor wat het algemeen belang betreft, gaat zij er van uit dat dit gediend is met een preventief overheidsonderzoek. Anderzijds is de president van mening dat, gezien de feitenconstellatie (zie casusbeschrijving, p. 185) aan de bij het onderzoek gestelde eisen geacht kan worden te zijn voldaan. De betekenis die het bijzonder beleid dan nog heeft voor het algemeen belang is hierdoor in be-

langrijke mate afgenomen. Deze omstandigheid en tevens de belangen van de imam en de islamitische gemeenschap brengen de president tot het oordeel dat termen aanwezig zijn om het verblijf van de imam toe te staan. Terwijl bij de Pres. Rb Breda (nr. 2, p. 183), Pres. Rb 's-Gravenhage (nr. 3, p. 184), AR RvS 2 juli 1984 (nr. 4, p. 184) doorklinkt dat bij de toelating van imams aan het m.v.v.-vereiste de hand behoort te worden gehouden, is Pres. Rb Haarlem (nr. 5, p. 185) van mening dat in de onderhavige bijzondere omstandigheden van dit vereiste afgeweken behoort te worden, zonder overigens in strijd te handelen met eerder gedane uitspraken en zonder de in de huidige vreemdelingenwetgeving gestelde grenzen te overschrijden.

AR RvS 10 december 1981 (nr. 1, p. 183) overweegt dat bovenomschreven toelatingsbeleid nog niet gevoerd werd op het moment dat de beslissing omtrent de v.t.v.-verlening genomen werd. De Afdeling gaat uit van het beleid dat voortvloeyde uit vaste jurisprudentie, waarin het beschikken over een m.v.v. niet als zelfstandige eis moest worden gesteld. Bij afweging van de betrokken belangen, enerzijds het algemeen belang en anderzijds de belangen van de islamitische gemeenschap en die van de betrokken imam, kan in redelijkheid verblijf niet geweigerd worden.

Samenvattend kan worden gesteld dat de onderhavige rechters in het algemeen accepteren dat het recht op een keuze voor een bepaalde gebedsvorganger niet hoeft te worden gerespecteerd, wanneer met dit niet respecteren het algemeen belang is gediend. Bij de beoordeling hiervan gaan de rechters er (in beginsel) van uit dat de voor de toelating gestelde voorschriften opgenomen zijn ten dienste van het algemeen belang. Wanneer het kiezen van een voorganger geacht wordt tot de uitoefening van religie te behoren, zijn volgens de Grondwet (art. 6 lid 2) de aan de toelating gestelde voorwaarden alleen toelaatbaar wanneer zij opgenomen zijn ter (respectievelijk wanneer met het algemeen belang bedoeld wordt op) bescherming van de gezondheid, in het belang van het verkeer of ter bestrijding/voorkoming van wanordelijkheden (zie ook art. 9 lid 2 EVRM en art. 18 lid 3 BUPO Verdrag).

Noten

1. Rapport Waardenburg 1983, p. 50-56, 70-72; zie ook J.D.J. Waardenburg, aanbevelingen n.a.v. verschijning van dit rapport in: 'Onder Anderen' (uitzetting nr. 18, p. 6) 25 februari 1983; T.A.M. Witteveen, Overheid en nieuwe religieuze bewegingen, Tweede Kamer 1983-1984, 16635, nr. 4, p. 281.
2. Vgl. Pres. Rb Amsterdam 3 november 1983 (niet gepubliceerd), Rolnr. k.g. 1237/1983. Een vordering tot opschorting van de uitzetting van een imam werd afgewezen. In afwijking van de besproken gevallen, ging het hier om een Turkse imam. De Islamitische Vereniging wenste bij de werving van de door hen gekozen imam niet de weg van het aanvragen van een m.v.v. te bewandelen. Zij vreesde dat het door de Nederlandse overheid in te stellen onderzoek tot gevolg zou hebben dat de betrokken imam niet meer in de gele-

genheid zou zijn Turkije te verlaten. Bij dit overheidsonderzoek zou aan het Presidium voor Godsdienstzaken om inlichtingen worden gevraagd. Dit Presidium zou de betrokken imam, gezien de door de Turkse overheid gepropageerde politieke en religieuze stroming, niet naar het buitenland sturen.